

Октобар је Међународни месец борбе против рака дојке. Значај обележавања Међународног месеца борбе против рака дојке је у скретању пажње јавности на распрострањеност болести и на подизање свести жена о значају превентивних прегледа у њеном раном откривању. Када се открије на време, рак дојке је излечив у преко 90% случајева. Самим начином лечења, које је краће и ефикасније, подиже се квалитет живота оболелих и лечених жена. Рак дојке представља водећи узрок оболевања и умирања од малигну болести у женској популацији широм света. Према подацима Светске здравствене организације, у свету се годишње региструје скоро 1.700.000 оболелих жена, док од исте болести сваке године умре преко пола милиона њих.

Према најновијим проценама СЗО и Међународне агенције за истраживање рака, само у Европи је оболело више од пола милиона жена од рака дојке. Процењена стопа оболевања у Европи је износила 74,4/100.000 жена. Србија се са процењеним стопама налази на 20. месту у односу на 40 европских земаља. Жене у Србији се налазе у средњем ризику оболевања од ове водеће малигне локализације. Према истим проценама 137.000 жена је умрло у Европи од рака дојке и процењена стопа морталитета износила је 14,9/100.000. Жене у Србији се налазе у високом ризику умирања од рака дојке. Србија са процењеним стопама морталитета у односу на 40

европских земаља налази се 2. месту, одмах после Црне Горе.

Рак дојке је водећи малигни тумор у оболевању и умирању код жена у Србији. Према последњим подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”, у Републици Србији је регистровано 4494 новооболелих и 1766 умрлих жена од рака дојке. Стопа оболевања од рака дојке код жена у Републици Србији износила је 67,2 на 100.000, а стопа умирања 20,7 на 100.000 жена. Највише стопе инциденције су регистроване у Западнобачкој (77,3/100.000), Севернобачкој (77,3/100.000), Поморавској области (75,4/100.000) и у Граду Београду (72,7/100.000), а најниже у Топличкој (36,5/100.000), Браничевској (41,3/100.000), Зајечарској (46,4/100.000), Златиборској (52,3/100.000) и Подунавској области (55,1/100.000). Када говоримо о умирању, највиша стопа морталитета је регистрована у Средњебанатској (28,1/100.000), а најнижа у Поморавској области (11,7/100.000).

У односу на претходни период, забележен је пораст узрасно-специфичних стопа оболевања од 40. године живота, а највише стопе оболевања су забележене у најстаријим узрастима (од 60. до 74. године живота). Када говоримо о умирању од малигну тумора дојке примећује се благи пораст већ у узрасту од 45. године, али највише стопе умирања су и даље у узрастима од 55. до 74. године живота. Високе стопе оболевања у узрастима од 55. до 74. године прате у истим узрастима и високе стопе умирања, што највероватније говори о касном јављању жена те доби, када је малигна болест већ у узнапредовалом стадијуму, односно већ су присутне удаљене метастазе на суседним органима.

Рак дојке је један од водећих узрока превремене смрти код жена у Србији. Мерен годинама изгубљеног живота рак дојке је на 3. месту као узрок смрти код жена старости 45–64. године, после цереброваскуларних болести и исхемијске болести срца. Висока учесталост оболевања од рака дојке мора се у извесној мери приписати чињеници да до данас нису откривени или до краја разјашњени сви узроци његовог настанка, па су донети примарне превенције, у том смислу, лимитирани.

Имајући ту врсту ограничења у виду, као једино доказано ефикасно решење за смањење стопе умирања од ове болести намеће се њено рано откривање, односно секундарна превенција. Пратећи препоруке Светске здравствене организације и искуства европских земаља у спровођењу популационих скрининг програма, у Републици Србији је у децембру 2012. године започет програм организованог скрининга рака дојке који има за циљ смањење смртности и унапређење квалитета живота жена оболелих од ове болести. Према критеријумима Националног програма за рано

откривање карцинома дојке, укупна циљна популација жена у организованом скринингу карцинома дојке у 2019. години у 35 општина у којима се спроводио организовани скрининг радом стационарних мамографа, износила је 311.718 жена старости од 50 до 69 година, а за циклус од две године циљна популација износи око 630.000 жена. Само у оквиру организованог скрининга рака дојке у 2019. години урађено је око 41.835 скрининг прегледа мамографијом, а у циљу раног откривања рака дојке.

Институти и заводи за јавно здравље широм земље у сарадњи са представницима локалних самоуправа организују промотивне активности како би утицали на то да што већи број жена обави превентивни преглед у циљу раног откривања рака дојке. Откривањем рака дојке у раној фази болести ствара се могућност за његово ефикасно лечење. Правовременом применом одговарајуће савремене терапије и даљим континуираним третманом, могуће је очувати здравље и значајно унапредити квалитет живота оболелих жена.